

APLICAREA TEHNOLOGIILOR MODERNE ÎN DEZVOLTAREA COLECȚIILOR BIBLIOTECII

Igor AFATIN,
director - adjunct Informatizare
Tatiana PRIAN,
bibliotecar - principal

Societatea actuală se caracterizează printr-o dezvoltare tumultuoasă a tehnologiilor informaționale în toate sferile activității umane, bibliotecile rămânând a fi instituții destinate acumulării, depozitării și difuzării cunoștințelor în comunitate. Funcția de bază a bibliotecilor universitare este satisfacerea nevoilor de informare a subiecților învățământului superior – de la studenții care sînt instruiți în incinta facultății, pînă la cadrele didactice și colaboratorii antrenați în activități științifice și educaționale în cadrul comunității universitare. Cu cît acest obiectiv este realizat mai eficient, cu atît statutul lor este mai înalt, precum și perspectivele bibliotecilor pentru viitor devin mai largi. În scopul realizării acestui deziderat, bibliotecile au misiunea să implementeze tehnologii noi la toate etapele de dezvoltare a colecțiilor.

La etapa informării, poșta electronică și Internetul sînt de neînlocuit. Tot mai multe organizații și întreprinderi își creează pagini web. Pe pagina web a BȘU este plasat meniul **Pagina utilizatorului** și submeniul **Propuneri achiziție** prin intermediul căruia utilizatorii Bibliotecii noastre, și nu numai, pot face propuneri pentru achiziții de carte. Pentru a expedia mesajul, este necesară completarea cîmpurilor obligatorii, marcate cu un asterisc. Toate propunerile sînt examinate și rezultatul acestora este comunicat numaidecît solicitantului.

Pentru a facilita căutările de carte, adresele electronice ale editurilor, tipografiilor, librăriilor au fost grupate după țări și expuse în **mapa EDITURI**. Ofertele prelucrate sînt expediate deținătorilor de fonduri și pot fi vizualizate și în format electronic în **mapa OFERTE**. În **mapa CERINȚE** sînt înregistrate refuzurile de carte (documentul care s-a dovedit a fi lipsă în Bibliotecă, precum și a celor suprasolicitate, deținute în cantități insuficiente), dar și a lipsei literaturii cu anumită tematică din toate subdiviziunile (din punctele de acces și de comunicare a colecțiilor). Toată această informație este stocată în **Mapa Generală / General / Comenzi**.

Fișierul **Buget-Achiziție** a fost creat pentru a facilita lucrul cu furnizorii la etapa de evidență contabilă. Datele sînt structurate în dependență de tipul cheltuielilor: cărți/publicații în serie; baze de date; alte cheltuieli. Pentru fiecare furnizor în parte sînt specificate contractele, suma contractelor, restul disponibil, ordinele

de plată și facturile. În cazul cărților, sînt indicate exemplarele, titlurile noi și titlurile comandate; pentru publicațiile în serie titlurile și abonamentele; prețul unui abonament sau al unei cărți este calculat din suma tuturor cheltuielilor per exemplare procurate. Cantitatea materialelor procurate (birotică, reparații de utilaj tehnic, copertare), valoarea acestora se înscriu în rubrica respectivă **Alte cheltuieli**.

Toate cheltuielile sînt trecute automat într-un tabel, care reflectă totalurile atît pentru fiecare furnizor în parte, cît și pentru categoriile de cheltuieli. Fișierul aplicativ permite planificarea bugetului Bibliotecii pentru următorul an.

Prelucrarea tehnică necesită și aplicarea codului de bare, care repetă numărul de inventar al cărții în standard CODE-39. Acesta este obținut cu ajutorul programei **Barcode Achiziție**. Barcodele generate formează dicționarul numerelor tipărite, preîntîmpinînd erori în redactare și exclude dublarea numărului de inventar. În dependență de necesitate, pentru cărți noi, neinventariate sau pentru cărțile din Fondul de Schimb, cantitatea de etichete tipărite pe foaie este diferită. Dimensiunile etichetei adezive sînt înscrise în datele programului. Înscriind numărul de foi necesar, programul indică automat cantitatea de barcode generate și numărul cu care va începe acest proces.

Aplicarea codului de bare va permite pe viitor împrumutul de carte în regim automatizat. Actualmente, scanarea are loc doar la catalogarea preliminară în softul TINLIB.

Pentru a eficientiza evidența tehnico-operativă, *Borderoul lunar* este completat în format Excel. Datele referitoare la fiecare stoc: numărul stocului, cantitatea de documente, valoarea, indiferent de modul de achiziție, se înscriu și se calculează

lunar.

Totalurile din fiecare lună sînt, și ele, stocate, fapt ce permite verificarea RMF-ului în Partea I.

The screenshot shows the 'Biblioteca Digitală' interface. On the left, there are search filters for 'Criterii' (Title, Author, Multimedia, etc.) and 'Tip raport' (Cota exemplar, Cota generala, etc.). A 'Raport' button is visible. On the right, there is a form for 'ACT DE PRIMIRE' (Receipt) and a table of search results. The table below is a simplified version of the data shown in the screenshot.

Data RMF	Titlu	Limba	An	Preț (lei)	Cantitate	Valoare
06.11.2010 2010042	1273952	М	2009	100,00		
06.11.2010 2010042	1273953	М	2009	100,00		
06.11.2010 2010042	1273954	М	2010	100,00		
06.11.2010 2010042	1273955	М	2010	100,00		
06.11.2010 2010042	1273956	М	2003	100,00		
06.11.2010 2010042	1273957	М	2003	100,00		
06.11.2010 2010042	1273958	М	2003	100,00		

Generatorul de rapoarte **Rapoarte on-line** face posibilă obținerea rapoartelor ca Registrul Inventar, Proces-verbal etc. în format *PDF, HTML, RTF*. Acest lucru înlesnește evidența atât individuală **RI**, cât și actele de primire a literaturii pentru evidența primară.

Generarea unui raport se va efectua doar după înscrierea datelor în TINLIB. Procesul-verbal de predare-primire este tipărit pentru fiecare stoc aparte. Catalogarea și indexarea datelor la următoarea etapă permite tipărirea Registrului de Inventar. Selectarea raportului general se face în câmpul **Tip raport**, criteriile de căutare a datelor pot fi diferite: după numere de inventar, după RMF (numărul stocului), după data prelucrării.

Evidența statistică a achizițiilor provenite din donații și schimb se află într-un fișier de format Excel. Aparte sînt grupate datele după categorii de furnizori: biblioteci, instituții, fonduri, asociații, autori, persoane particulare și tot aparte, lunar, datele după stoc. Informația cum ar fi: nr. stocului, sursa, locul sînt date generale; exemplarele, titlurile și valoarea sînt date care se înscriu în câmpuri separate, în dependență de modul de achiziție. Acest fișier ne ajută să cunoaștem situația la zi în cazul fiecărui donator în parte.

Cumularea tuturor datelor din fișierele sus-menționate permite analiza amplă a surselor și modurilor de achiziție la finele fiecărui an și planificarea Indicatorilor Bibliotecii pentru următorul an.

Constituirea, gestionarea și utilizarea Fondului de Schimb în BȘU se facea pînă nu demult doar în baza fișelor și registrelor de evidență. Crearea bazei de date automatizate a acestui fond a ridicat la un nivel înalt aceste procese.

Fondul de Schimb reprezintă o programă a bazelor de date Microsoft Access. Această bază de date se conectează la tabelele sistemului Tinread prin intermediul ODBC driver-ului. La fel, se folosesc tabele locale pentru evidența **Intrări** și **leșiri** a literaturii în Fondul de Schimb.

La conectare din TINLIB sînt prelucrate doar acele înregistrări care se referă la fondul de schimb – avînd în cîmpul numărului inventar abrevierea fs.

Pentru cărți căutarea se poate efectua după trei cîmpuri: nr. inventar, autor și titlu, pentru periodice - doar după nr. inventar și titlu.

Următorul pas este lucrul cu tabelele locale ale bazelor de date pentru fiecare înregistrare în parte. **Intrări** este tabela de înregistrare a publicațiilor intrate în FS, unde se înscriu: data, nr. stocului, cantitatea de exemplare și sursa documentului. În tabela **leșiri** – data, nr. actului de ieșire, exemplarele și destinatarul documentului.

Pentru primirea documentelor însoțitoare și a datelor statistice referitoare la Fondul de Schimb, a fost creat generatorul de rapoarte. Rapoartele sînt grupate în trei categorii. Primele două sînt asemănătoare, se deosebesc doar după tipul publicației - carte sau periodice. A treia categorie o constituie rapoartele generale.

Primele rapoarte permit vizualizarea listelor literaturii intrate în FS sau ieșite din FS într-o perioadă anumită de timp:

- Rapoartele **Existent cărți** și **Existent seriale** conțin listele titlurilor și exemplarelor existente în FS.
- Datele prelucrate din TINLIB permit, totodată, afișarea existentului în FS pe domenii.
- Pentru a vizualiza cantitatea de titluri separat pentru cărți și seriale, tastăm *Total titluri* din meniul *Rapoarte*.
- Raportul Parteneri destinatari vizualizează lista bibliotecilor cu care BȘU întreține relații de schimb și cărora le-au fost expediate documente din FS.
- Proveniența documentelor intrate în FS poate fi aflată cu ajutorul raportului **Lista surselor**.
- Actul de transmitere a stocului de carte, care urmează a fi expediat, este obținut selectînd tipul raportului și înscriind numărul actului în fereastra de solicitare.
- Datele din tabela locală **leșiri** permit evidența statistică generală în cazul fiecărui partener.

Planificăm, într-un viitor apropiat, conectarea programei Fondul de Schimb la noul sistem *Tinread*, la fel, ne-am propus extinderea funcționării sistemului în rețeaua Internet cu posibilitatea furnizării datelor destinatarilor potențiali.

Programele despre care am vorbit mai sus, au fost create pentru a moderniza activitatea serviciului Dezvoltarea Colecțiilor. Acest lucru nu ar fi fost posibil fără colaborarea dintre serviciul Automatizare și Dezvoltarea Colecțiilor.

Referințe bibliografice:

1. **SR ISO 2789:2009 din 08.09.09 – Informare și documentare.** Statistici internaționale de bibliotecă. Ch., 2009. 51 p.
2. **Instrucțiune privind Evidența colecțiilor de bibliotecă:** Ordinul Ministerului Culturii al Republicii Moldova nr. 152 din 08.05.2003.
3. **Banciu, Doina.** Informatizarea bibliotecilor publice : Concepte și practici. București : Centrul de pregătire și Formare a Personalului din Instituțiile de cultură, 1999. 77 p.
4. **Biblioteca Publică :** Linii Directoare IFLA/UNESCO pentru dezvoltare. Ch. : Epigraf, 2007, Cap. 4 : Dezvoltarea Colecțiilor, p. 48-56
5. **Calenge, Bertrad.** Politicile de achiziție : Construirea unei colecții într-o bibliotecă. Trad. A.Vesei, R. Cosmaciuc. București : Ed. Bibl Bucureștilor, 1999. 399 p.
6. **Direcții și strategii de dezvoltare a colecțiilor în bibliotecile universitare.** Constanța : Ex. Ponto, 2001. 180 p.
7. **Duchemin, Pierr-Yves.** Arta informatizării unei biblioteci: ghid practic. Timișoara : Ed. Amarcord, 1998. 414 p.
8. **Ely, Donald P.** The Field of Educational Technology : Update 2000 A Dozen Frequently Asked Questions. [online]. Disponibil pe Internet: <<http://www.ericit.org/digests/EDO-IR-2000-01.shtml>>
9. **Fumea, Doina.** Evaluarea calitativ - cantitativ a selecției în contextual universului informațional. In: *Biblioteca*, 2000, nr. 1-2, p.18, 46-47.
10. **Ghinculov S.** Managementul Informațional în instituțiile infodocumentare. Ch. : Epigraf, 2007. 112 p.
11. **Petrescu, N.** Unele aspecte ale informatizării. In: *Biblioteca*, 1996, nr. 1, p. 31-32.
12. **Programul de Stat pentru Informatizarea Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova pentru anii 1998 – 2008.** In: *Buletinul Consiliului Biblioteconomic Național*, 1998, nr. 2, p. 1-7.
13. **Studiul colecțiilor. Metodologie și experiențe:** Sintează documentară. București : Bibl. Centrală Universitară, 2003, nr.8. 29 p.
14. **Виноградов, Д. В.** Комплексная информатизация библиотеки. В: *Библиотека и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса: XVI-ая междунар. конф., Крым, 2009.* М., 2009, p. 3-5. ; <<http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2009/disk/134.pdf>>
15. **Современные педагогические технологии высшей школы :** Програма пробл. методолог. Семинара [online]. Disponibil pe Internet: <http://eop.narod.ru/met_ind.html>
16. **Терешин, В. И.** Библиотечный фонд : Учеб. пособие. М. : Изд-во МГУКИ, 2001. 176 p. ; <www.rba.ru/or/comitet/.../knijpolka.html>